

Zeven jaar DuBBelkrimp

Paradigmaverschuivingen op drie fronten

>1

in juni 2004 publiceerden wij in NRC/Handelsblad het artikel *Ga uit van krimpscenario's*. Het heersende discours was in die jaren dat de bevolking van Nederland de 21^e eeuw door zou blijven groeien. Het kindertal was weliswaar als gevolg van de pilknik in het midden van de jaren zestig teruggezakt tot 1.7 kind per vruchtbare vrouw, te weinig om de omvang van de bevolking op peil te houden. Maar in alle planningsmodellen en prognoses bleef groei het uitgangspunt. Door hoge immigratiecijfers zou de krimp van het eigen inwonertal beduidend meer dan voldoende gecompenseerd worden door instroom van mensen uit andere landen. Tegen die veronderstellingen zijn de nodige overwegingen in te brengen. Allereerst is de mondiale bevolkingstrend van de 21^e eeuw gericht op krimp: stagnatie rond 2050, start van de krimp rond 2070. De andere mondiale trend van de eeuw is de trek naar de stad, maar die speelt zich voor een belangrijk deel buiten Europa af. De immigratie vanuit het zuiden en zuidoosten gaat weliswaar door maar zou wel in een enorme omvang moeten toenemen om de Europese krimptrend te kunnen keren. De grote arbeidsmigratie vanuit het Middellandse Zee gebied tijdens de tweede helft van de 20^e eeuw was gebaseerd door de grote industriële vraag naar niet of laag gekwalificeerde arbeid. De arbeidsimmigratievraag van de 21^e eeuw is gericht op veel hogere kwalificaties en is van veel geringere omvang. En een deel van die arbeid wordt buiten Europa uitbested, als bepaalde delen van de wereldproductie al niet door Aziatische tijgers wordt overgenomen. De technologisch geavanceerde kern van Europa, het noordwesten en midden van het werelddeel, kan zijn huidige levensstandaard alleen handhaven en waar mogelijk verbeteren door middel van de door technologische innovatie te realiseren verhoging van de productiviteit in combinatie met een verlenging van het arbeidzame leven, mogelijk en aanvaardbaar geworden door een steeds hogere levensverwachting.

>>2

In december 2006 lanceerden wij deze website www.dubbelkrimp.nl. *De Zondvloed* was de titel van de tweede internationale architectuuriënnale van Rotterdam in 2005. Oplossingen voor de waterproblematiek van de 21^e eeuw werden hier vóór alles in de architectuur gezocht, zoals aangepast bouwen, water wonen en wat dies meer zij. En dat terwijl de hoofdoplossing toch zo voor de hand ligt. Krimp biedt op termijn de nodige mogelijkheden het wassende de nodige ruimte te bieden. Open ruimte op locaties die vanwege de overstromingsrisico's beter onbebouwd kunnen blijven. Ruimte voor de nodige flexibiliteit die geboden is voor de groeiende waterdynamiek in onze delta. Over het hoe en waarom hiervan in het licht van de transitie van zoet naar zout wordt ingegaan in twee andere artikelen in deze zomer2011-editie van het kwartaaljournaal van deze site. Vanuit hydrografisch oogpunt ligt het eenvoudige niet voor de hand de verstedelijking op de

Randstad Holland te concentreren. Economisch en transportlogistiek evenmin. De Rotterdamse haven is van onmisbaar belang voor de driehoeks-megastad die gevormd door Randstad, Vlaamse Ruit en Rhein-Ruhrgebied en verder Rijn-stroomopwaarts. Maar er bestaat geen economische noodzaak voor een stedelijke agglomeratie van de huidige omvang op deze op termijn hydrografisch problematische locatie. Het leeuwendeel van een watergebonden maakindustrie als scheepsbouw is reeds lang ter ziele. En het havenbedrijf zelf is niet meer de wekgelegheidsmotor van weleer. De op innovatie gerichte maakindustrie verschuift naar het groene hart in het midden van de driehoek Randstad – Vlaamse Ruit – Rhein/Ruhr, naar de Zandstad met de driehoek Eindhoven/zuidoost Noord-Brabant - Aken [met zijn TU] – Leuven.

>>>3

Maar de het politieke beleid en de geografisch-bestuurlijke structuur in de driehoeksmegapool [die bij elkaar zo'n 30 miljoen inwoners telt en daarmee de enige megapool van Europa vormt] is niet of onvoldoende op deze ontwikkelingen ingesteld. Van alle voor infrastructuur en innovatie gedane investeringen uit de befaamde 'gaskas' kwam tot op heden 88% aan de Randstad ten goede. Dat het de 'rest van Nederland' desondanks gelukt is van een economische achterstand eind jaren zestig van de vorige eeuw is opgeklimmen tot nagenoeg de dezelfde hoogte is niet aan de betreffende landsdelen ontgaan. Het Noorden van Nederland richt zich meer en meer met succes op de Noord-Duitse steden Bremen en Hamburg en verder door naar Scandinavië en spint daar goed garen bij, het Zuiden van Nederland heeft de mogelijkheid als onderdeel van het groene hart van de driehoeksmegapool verder door te groeien in haar rol. Dit was de grondgedachte van het artikel *Nederland is passé. De toekomst van Noorderland, Randstad en Zuiderland* [maart 2008] waarin wij pleiten voor een federale opbouw van Nederland in drie landsdelen met verregaande eigen bevoegdheden en budget.

Achter en onder dit 'euroregionale' probleem van Nederland, Benelux en het aangrenzende Nordrhein Westfalen ligt het vraagstuk van de Europese eenwording. En hier komt de derde paradigmashift aan de orde. *We bewegen ons van het Europa van de lidstaten naar het Europa van de stedelijke netwerken*. Deze netwerken vormen meer en meer de samenbindende factor in het Europa van de 21^e eeuw. De demografische krimp kan gepaard gaan met de trek naar grote verstedelijkte zones en hierdoor kan zo de interactie tussen deze grote stedelijke hoofdzones intensiever worden. Daarbij oefenen de stedelijke zones met de sterkste technologisch innovatieve dynamiek de grootste demografische en economische aantrekkingskracht uit. Deze zones vormen de krachtcentrales in het kerngebied van het Europese stedelijk netwerk. De huidige lidstaten, voor een belangrijk deel een 19^e-eeuwse erfenis, blijven wel bestaan als belangrijke culturele identiteitsdragers, maar daarbovenop komt een nieuw Europees middenbestuur waarvan de structuur wortelt in het patroon van de stedelijke netwerken van de 21^e eeuw. De Benelux met Nordrhein-Westfalen kan zich als kiem van de ontwikkeling van een Europees middenbestuur nieuwe stijl ontwikkelen. En ach, lag hier niet ook de bakermat van de EGKS, indertijd de kiem van de EEG.

Deze site zal zich de komende tijd in sterkere mate dan voorheen wijden aan de derde paradigmashift. In de loop van de herfst van 2011 worden nadere gedachten ontwikkeld over het middenbestuur voor het hele Europese kerngebied: het noordwestelijke en centrale deel van het

continent, sociaal-economisch en wat betreft stedelijke netwerkrelaties gezien een tamelijk afgerond geheel.

>>>>Wilt u zelf een discussiebijdrage aan de gedachtevorming hierover leveren? Onze kolommen staan open voor u. Mailen naar stevenvanschuppen@gmail.com.

Jan Dirk Dorrepaal/ Steven van Schuppen // juni 2011